

prof. MUDr. Juraj Červenka, CSc.

významný slovenský epidemiológ uvedený do Dvorany slávy slovenskej medicíny

Dňa 19.9.2017 sa v Bratislave konalo ôsme slávnostné uvedenie osobností do Dvorany slávy slovenskej medicíny Slovenskej lekárskej spoločnosti. Medzi osobnosťami, ktorým sa tejto pocty dostalo bol aj prof. MUDr. Juraj Červenka, CSc. Na slávnostnom akte sa zúčastnili jeho deti MUDr. Katarína Poláková, CSc. a MUDr. Ján Červenka, dekan Fakulty verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity doc. MUDr. Štefánia Moricová, PhD., MPH. Za Slovenskú epidemiologicko-vakcinologickú spoločnosť (SEVS), ktorá profesora Červenku na túto poctu nominovala, sa slávnosti zúčastnili: predsedníčka SEVS a prodedanka FVZ SZU prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH, podpredsedníčka SEVS doc. MUDr. Mária Avdičová, PhD. a v zastúpení hlavného hygienika SR Mgr. RNDr. MUDr. Ján Mikas, PhD. hlavná odborníčka hlavného hygienika SR pre epidemiológiu doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH.

Slávnostné uvedenie prof. MUDr. Juraja Červenku, CSc. do Dvorany slávy slovenskej medicíny, Bratislava 19.9.2017.

Dole zľava: doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH, MUDr. Ján Červenka, doc. MUDr. Mária Avdičová, PhD., Hore zľava: prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH, MUDr. Katarína Poláková, CSc., doc. MUDr. Štefánia Moricová, PhD., MPH.

Cieľom projektu Dvorany slávy je popularizácia popredných osobností slovenskej medicíny, ktorí významnou mierou prispeli k budovaniu slovenskej medicíny, medicínskeho školstva a vzdelávania, k zvyšovaniu odbornej úrovne poskytovanej zdravotnej starostlivosti u nás, šíreniu dobrého mena slovenskej medicíny doma a v zahraničí a ktorí sa zaslúžili o vznik a rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Prof. MUDr. Juraj Červenka, CSc. (*30.06.1918 - † 3.07. 2001) sa narodil v Trenčíne. Je zakladateľom a nestorom modernej epidemiológie na Slovensku. Po promócií na Lekárskej fakulte UK (1948) pracoval krátky čas na gynekologicko-pôrodnickom oddelení nemocnice v Topolčianoch. Potom, až do konca svojej profesionálnej kariéry pracoval v preventívnej medicíne, na rôznych vedúcich a manažérskych pozíciách, vždy však bol v prvom rade epidemiológ.

Prof. Červenka bol prvým hlavným hygienikom Slovenskej republiky (1952-1957), zástupcom hlavného hygienika Československej republiky (1953), profesorom Humboldtovej univerzity, prvým riaditeľom Výskumného ústavu preventívneho lekárstva, vedúcim Katedry epidemiológie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov (ILF, v súčasnosti Slovenská

zdravotnícka univerzita v Bratislave), členom výkonného výboru CIOMS (The Council for International Organization of Medical Science), členom predsedníctva Medzinárodnej epidemiologickej asociácie (IEA) a čestným členom Indickej spoločnosti pre boj proti infekčným chorobám. Významný je jeho podiel na úspechoch povojnovej hygienickej služby a zásluhy o jej budovanie a rozvoj. Vedel integrovať sily a schopnosti odborníkov zdravotníctva a iných rezortov na zlepšovaní zdravotného stavu obyvateľov preventívnymi opatreniami a na zlepšovaní kvality životného a pracovného prostredia. Predstihol tým dobu.

Prof. Červenka opakovane a mnoho rokov viedol medzinárodné kurzy epidemiológie a bioštatistiky organizované Svetovou zdravotníckou organizáciou v Československu (v Prahe a Bratislave na ILF 16 rokov), ale aj v ďalších krajinách Európy, Ázie a Afriky. Prednášal v nemčine a angličtine.

Bol hlavným koordinátorom pri riešení takmer všetkých epidémií a mimoriadneho výskytu infekčných chorôb, od škvrnitého týfusu v povojnových rokoch, tuberkulózy, syphilisu, brušného týfusu, záškrtu, detskej obrny, dyzentérie, vírusových hepatítid, ale aj Q horúčky, kliešťovej encefalitídy, tularémie, epidémie cholery v 70. rokoch minulého storočia, až po prvé prípady AIDS na Slovensku. Ako člen viacerých pracovných skupín pre riešenie problémov verejného zdravotníctva, sa venoval najmä epidemiológii infekčných chorôb, tiež chronickým, neprenosným chorobám. V praxi aplikoval princípy a metódy práce aktívnej surveillance, spolu s terénnymi spolupracovníkmi vyhľadával chorých v epidémiách a aj pri sporadickom výskyte infekčných chorôb. Pri riešení epidemiologicky závažných udalostí bol vždy v teréne a priamo riadil protiepidemické a epidemiologické akcie.

V oblasti výskumu sa zameriaval na tuberkulózu, detskú obrnu, črevné infekčné choroby, vírusové hepatitídy, nozokomiálne nákazy, ale aj kardiomyopatie s infekčnou etiológiou a ďalšie. Bol celoštátnym koordinátorom imunizačného programu, hlavným riešiteľom a spoluriešiteľom aplikovaného výskumu u nás, vynikajúcim pedagógom, poradcom i spolupracovníkom epidemiológov na Slovensku. Vedel jednoduchým spôsobom priblížiť epidemiológiu a bioštatistiku tak erudovaným, ako aj začínajúcim lekárom a ostatným zdravotníckym pracovníkom.

Niekoľko generácií epidemiológov a iných odborníkov verejného zdravotníctva doma i v zahraničí oceňovalo pedagogické majstrovstvo prof. Červenku. Jeho prednášky boli pútavé, presvedčivé, výborne koncipované a vtipné. Vo svojej publikácii „*Ako si nezabiť prednášku*“ vychádzal z vlastných

dlhoročných poznatkov a skúsenosti a s humorom jemu vlastným poukázal na chyby, ktorých sa prednášatelia dopúšťajú pri verbálnej prezentácii.

Osobitný význam majú medzinárodné aktivity prof. Červenku, najmä počas jeho pôsobenia vo Svetovej zdravotníckej organizácii (SZO), kde bol expertom (1961 – 1990). Najvýznamnejšou z nich bola jeho účasť na eradikácii varioly. Ako člen medzinárodnej komisie pre hodnotenie procesu eradikácievarioly pôsobil v Indii, za čo mu SZO udelila vysoké vyznamenanie.

Prof. Červenka sa podieľal na organizácii mnohých medzinárodných a aj domácich odborných podujatí. Bol autorom 11 monografií a viac ako 240 vedeckých a odborných publikácií u nás a v zahraničí.

Osobnosť prof. Červenku možno charakterizovať vysokou odbornosťou, profesionalitou, zmyslom pre nové poznatky, schopnosťou rozpoznať prioritné fakty, správne ich analyzovať a formulovať jednoznačné závery, na základe ktorých bolo možné vykonať efektívne opatrenia, no predovšetkým láskou k epidemiológii, ktorej sa venoval po celý život. Mal tzv. šiesty zmysel pre poznanie dôležitého v praktickej, tzv. terénnej činnosti, vede, výskume, i v pedagogike. Prof. Červenka bol dôstojných reprezentantom československej a slovenskej medicíny, predovšetkým epidemiológie, trvale sa zapísal do ich histórie, bol svetovo uznávanou a váženou autoritou, človekom, na ktorého sa nezabúda.